

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1988/39

KARAR NO : 1988/40

ÖZET : Sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunmayan ve 2354 Sayılı Kanunun Ek-4.maddesi kapsamına girmeyen kaçakçılık suçuna ait davanın Adli Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

1918 s.k. 27. ; 1177 s.k. 88. md

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Sabri Uğurlu

O L A Y : 30.6.1978 gecesi sanık Sabri Uğurlu ve 11 arkadaşının 2546 baks (cif değeri 4.875.590 TL.) yabancı menşeyli kaçak sigarayı yurda sokmak suretiyle toplu kaçakçılık suçunu işledikleri ileri sürülerek, 1918 Sayılı Kanunun 6829 sayılı Kanunla değişik 27/2-3- ve 1177 Sayılı Kanunun 88/2.maddeleri ile tecziyeleri istemini içeren Kadıköy C.Savcılığının 7.8.1978 günlü, 378-130 sayılı iddianamesi ile, haklarında kamu davası açılmıştır.

Kadıköy 1.Ağır Ceza Mahkemesi: 27.12.1982 günlü, 1982/291-208 sayı ile; atılı suçun devletin mali, iktisadi güvenliğini bozacak nitelikte olduğu ve sıkıyönetim komutanlığının yazısına atfen, 1402 Sayılı Kanunun, 2682 Sayılı Kanunla değişik, Ek-4 ve Ek-5.maddeleri gereğince, davada Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askerî Mahkemesinin görevli olduğunu belirterek görevsizlik kararı vermiştir.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Nolu Askerî Mahkemesi: 13.3.1984 günlü, 1982/3 Esas 1984/41 Karar sayı ile; sanıkların sabit olan toplu tekelle kaçakçılığı suçundan ötürü 1918 Sayılı Kanunun 27/2-3.maddesi ile mahkûmiyetlerine karar vermiştir.

Bu kararın sanıklar tarafından temyiz edilmesi üzerine, Askerî Yargıtay 1. Dairesi; 17.7.1985 günlü, 1985/136-186 sayı ile; sanıkların subuta, vasfa ve şiddet sebeplerine yönelik temyiz itirazlarının reddine, ancak 3217 sayılı Kanunun 10.maddesi uygulanması yönünden (tazmini para cezası tayin edilirken lehe yapılan değişikliğin uygulanması için) hükmün resen bozulmasına karar vermiştir.

Ankara 4.Kolordu Komutanlığı 4 Nolu Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi: 5.11.1985 günlü, 1985/78-68 sayı ile; ceman 46 sanık hakkında birleştirilerek görülen davada, askerî Yargıtay bozma ilâmına uyarak, ezcümle sanık Sabri Uğurlu'nun mahkûmiyetine karar vermiştir.

Bu kararın sanık Sabri Uğurlu tarafından temyiz edilmesi üzerine Askerî Yargıtay 1.Dairesi; 12.11.1986 günlü, 1986/168-214 sayılı ilâmı ile; hükmün onanmasına

.../...

karar vermiştir.

Askeri Yargıtay Başsavcılığı;11.5.1987 gün,1438 sayılı tebliğnamesi ile tek el kaçakçılığının gümrük kaçakçılığına dönüştürüldüğü, sigaranın gerek yasa gerekse ithalat rejimi kararları ile yurda girişinin yasaklanmadığı, yalnızca Bakanlar Kurulunca tek el idaresine bırakıldığı, bir başka resmi kuruma ya da özel kişilere de bırakılmasını engelleyen bir kanun hükmünün bulunmadığı, bu konuda yetkili ve izinli olmayan kişi ve kuruluşlarca teşekkül halinde işlenmemek ve gümrüklenmiş piyasa değerinin 30.000.000 TL'nin üzerinde olmamak kaydıyla Türkiye'ye sigara sokulması durumunda ağır hapis cezasına hükmedilmeyip yalnızca para cezasına, mal ve eşyanın zor alımına karar verilmesi gerekeceğinden, hükümlü Sabri Uğurlu yönünden Askeri Yargıtay 1.Dairesinin, 12.11.1986 gün, 1986/168-214 sayılı ilâmının düzeltilerek, yerel mahkemenin 5.11.1985 gün ve 1985/78-68 sayılı kararının bozulmasına karar verilmesi talebiyle karar düzeltilmesi istenmiştir.

Askeri Yargıtay 1.Dairesi 20.5.1987 gün, 1987/308-302 sayı ile; karar düzeltilmesine konu olacak noksan ve yanlışların dokunulmadan geçilmesi durumunda mevcut olmadığı gibi bir dairenin veya dairelerin kurulunun aynı konuda farklı kararlar vermesinin karar düzeltilmesini gerektirecek kanuni bir sebep bulunmadığı cihetle, karar düzeltmesi yoluyla vaki bozma isteminin reddine karar vermiştir.

Askeri Yargıtay Başsavcılığı bu red kararına karşı 1.6.1987 günlü, 1987/1438 sayılı tebliğnamesiyle Askeri Yargıtay Daireler Kuruluna, itirazda bulunmuştur.

Askeri Yargıtay Daireler Kurulu; 2.7.1987 günlü, 1987/126-124 sayı ile, (Sanık Sabri Uğurlu hakkında yerel mahkemece tesis edilen 5.11.1985 gün, 1985/78-68 tarihli mahûmiyet hükmü sanığın temyizi üzerine Askeri Yargıtay 1.Dairesi tarafından 12.11.1986 gün, 1986/168-214 sayılı ilâm ile onanmıştır. Sanık lehine itirazın uygulanması istenilen 3291 Sayılı Kanun ise 3.6.1986 tarihinde yürürlüğe girmiş olmasına rağmen 1.Dairenin anılan ilâmında bu kanunların tartışılması yapılmamış olduğu halde, esas hükmeye etkili olan bu hususun, temyiz incelemesinde gözönüne alınmaması nedeniyle başsavcılığın yapmış bulunduğu karar düzeltme isteminin dairece kabulü ile buna göre işlem yapılması gerekirken, istemin reddine karar verilmesi kanuna aykırı bulunduğundan, askeri yargıtay 1.Dairesinin 20.5.1987 gün, 1987/308-302 sayılı kararının, sanık Sabri Uğurlu yönünden kaldırılarak, karar düzeltilmesi istemi gereğince meskûtt geçilen hususların incelenmesi için dava dosyasının 1.Daireye gönderilmek üzere Başsavcılığa tevdi-ine) karar vermiştir.

.../...

Di.

Dosya kendisine gelen Askeri Yargıtay 1.Dairesi 16.7.1987 günlü,1987/455-451 sayı ile; (Askeri Yargıtay Daireler Kurulunun bağlayıcı nitelikteki kararına uyularak hükümlü Sabri Uğurlu hakkında Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askeri Mahkemesince 5.11.1985 tarihinde verilen mahkûmiyet hükmünden sonra,3.6.1986 tarihinde yürürlüğe giren 3291 Sayılı Kanun hükümlerine;Askeri Yargıtay 1.Dairesinin 12.11.1986 gün,1986/168-214 sayılı onama ilâmında temas edilmemiş olması nedeniyle,Başsavcılığın karar düzeltme isteminin kabulüne ve 5.11.1985 günlü,1985/78-68 sayılı mahkûmiyet hükmünün; 3291 Sayılı Kanun gereğince,kaçak eşyanın cins,miktar,kıymet ve niteliği yönünden gerekli tesbit ve değerlendirmeler yapıldıktan sonra husule gelecek sonuca göre yerel mahkemece yeniden karar verilmek üzere zikredilen mahkûmiyet hükmünün bozulmasına) karar vermiştir.

Diyarbakır 1 Numaralı Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi: 1.12.1987 günlü,1987/237-285 sayı ile;davanın,1402 Sayılı Kanunun sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevlerini belirleyen 13 ve 15.maddeleri kapsamına girmediği gibi Ek-4.maddesi kapsamında da olmadığı ve ayrıca Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesinin kaçakçılık davalarına bakması için Milli Savunma Bakanlığının Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askeri Mahkemesinden yetkinin kaldırılarak bu davaların Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesine verilmesi hakkındaki tebliğin 20.10.1985 günlü Resmi Gazetede yayınlandığı ve tebliğ uyarınca Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesinin 19.11.1985 tarihinden itibaren görevli sayıldığı ve tabii hakim ilkesine ve ek-4.maddenin yazılışına göre,ancak bu tarihten sonra işlenecek suçlarda mahkemesinin görevli olabileceği,oysaki suçun tarihinin çok eski ve 30.6.1978 olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece,her iki mahkemenin sanık Sabri Uğurlu yönünden kesinleşen görevsizlik kararları arasında 2247 Sayılı Kanunun 14.maddesinde belirlenen olumsuz bir görev uyuşmazlığı doğmasına ve bu anlaşmazlığın Uyuşmazlık Mahkemesince çözülmesi gerekmesine rağmen dosya,bu yapılmıyarak yeniden Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmiş ve Kadıköy 1.Ağır Ceza Mahkemesi 23.2.1988 günlü,1988/29-30 sayı ile;atılı suçun 1402 Sayılı Kanunun Ek-4.maddesi kapsamında olduğu,askeri yargı düzeni içinde evvelce görev cihetine dokunulmadan davanın görülerek derecattan geçtiği,bu itibarla artık görevsizlik kararı verilmesi mümkün olamayacağı,Milli Savunma Bakanlığınca 353 Sayılı Kanunun 26.maddesine göre Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinin yetkili kılındığı belirtilerek mahkemesinin görevsizliğine ve dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

Dosya Ankara C.Savcılığının 15.6.1988 gün,6/20707 sayılı yazısıyla Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık

Mahkemesi Ceza Bölümü; Muammer Turan'ın Başkanlığında, Mebrure Gözdemir, Adnan Hamzaoğulları, Uğur Tönük, Ersin Eserol, Duran Dinçer ve Ahmet Sevgili'nin katılmaları ile yaptığı 11.7.1988 günlü toplantıda, geçici raportör Hâkim İsmet Köker'in raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan İsmail Malkoç ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Ertan Urunga'nın davada Adli Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Olay yerinde açıklandığı üzere 30.6.1978 tarihinde toplu sigara kaçakçılığı yaptığı iddiasıyla sanık Sabri Uğurlu hakkında Kadıköy C.Savcılığınca açılan davada Kadıköy 1.Ağır Ceza Mahkemesi 27.12.1982 gününde, 1982/291-208 sayı ile görevsizlik kararı vererek dosyayı Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Nolu Askeri Mahkemesine göndermiş ve adı geçen mahkemece verilen mahkûmiyet hükmü Askeri Yargıtay Başsavcılığının karar düzeltme istemi üzerine bozulmuş ve bu arada Ankara Sıkıyönetim 4 Nolu Askeri Mahkemesinin kaldırılması üzerine dosya kendisine intikal eden Diyarbakır Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkemesi de 1.12.1987 gününde, 1987/285 sayı ile, görevsizlik kararı vermiş ve böylece her iki mahkemenin kesinleşen görevsizlik kararları arasında 2247 Sayılı Kanunun 14.maddesinde belirlenen olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş ve dosya Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilerek anlaşmazlığın çözülmesi istenmiştir.

Sanık Sabri Uğurluya atılı suç, 26.12.1978 günü İstanbulda ilân olunan sıkıyönetimden üç aydan daha önce 30.6.1978 tarihinde işlenmiştir.

Bu durumda görevli yargı yerinin belirlenmesinde, 1402 Sayılı Kanunun 13. maddesinin gözönünde tutulması ve suçun bu madde kapsamı dışında nitelendirilmesi halinde 1402 Sayılı Kanuna 2354 Sayılı Kanunla eklenen Ek-4.maddede yazılı koşulların gerçekleşip gerçekleşmediğinin araştırılması gerekir.

1402 Sayılı Kanunun 13.maddesinin uygulanmasının önkoşulu, eylemin sıkıyönetim ilân nedeni olan olaylara ilişkin bulunmasıdır.

İncelenen dosya içeriğine göre, sanığa atılı sigara kaçakçılığı eyleminin sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin olduğu yolunda veya sanığın yasa dışı örgütlerle ilişkisi bulunduğu hakkında dosyada somut bir bulgu ve kanıt mevcut değildir. Bu itibarla atılı suçun 1402 Sayılı Kanunun 13.maddesi kapsamına girdiği kabul edilemez,

Bu suçun 1402 Sayılı Kanunun Ek-4.maddesi kapsamına girip girmediğine gelince; anılan Ek-4.madde devletin, siyasi veya malî veya iktisadî veya askerî veya idarî güvenliğini bozacak nitelikteki kaçakçılık suçunu işleyenler ile sıkıyönetim askerî

Am

mahkemelerinin görevine giren suçları işleyenlerin fiillerine iştirak halinde olmasa bile, bunlara her ne şekilde olursa olsun yardım ettiği anlaşılan kaçakçılık suçları sanıklarının, kaçakçılık davalarına bakmak görevinin, kanunun 13. maddesindeki zaman kaydına bakılmaksızın sıkıyönetim askeri mahkemelerine ait olacağını öngörmektedir.

Görevi saptarken kaçakçılığın Ek-4. maddedeki boyuta ulaşmış olup ulaşmadığı hususu yalnızca maddi değer, kaçırılan eşya miktarının ve suç türünün esas alınması ile değil, dava konusu olayın tüm yönleri gözönünde tutularak saptanmak gerekir. Ek-4. maddenin gerekçesi nazara alındığında, kaçakçılık davalarında asıl görevin adli yargı yerlerine ait olup, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevinin bu davalarda istisnai olduğu, ancak kaçakçılığın boyutlarının devletin iç ve dış güvenliğini tehdit edecek kadar büyük olması halinde davanın askeri yargı yerinde görülmesi gerektiğinin belirtildiği anlaşılmaktadır.

Böyle olunca Kadıköy C. Savcılığının 7.8.1978 günlü, 378-130 sayılı iddianameyle açılan davaya konu olan kaçak eşyanın miktarı, niteliği, maddi değeri, suçun işleme şekli, eylemin niteliği, sanığın sıfatı ve suçun işlenmesinde öngörülen amaç gibi ölçüler gözönüne alınarak davaya konu olay değerlendirildiğinde, atılı suçun devletin siyasi veya mali veya iktisadi veya askeri veya idari güvenliğini bozacak boyutta olmadığı ve devletin iç ve dış güvenliğini tehdit edecek nitelikte bulunmadığının kabulü gerekir.

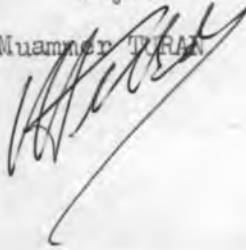
Bu durumda 1402 Sayılı Kanunun 13. ve aynı Kanunun Ek-4. maddesindeki koşullar bulunmadığından, davanın sıkıyönetim askeri mahkemesinin görevi dışında ve adli yargı yerinde görülmesi ve bu nedenle Kadıköy 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 27.12.1982 günlü 1982/291-208 sayılı görevsizlik kararının sanık Sabri Uğurluya ilişkin kısmının ve aynı mahkemenin daha sonra verdiği 23.2.1988 günlü, 1988/29-30 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

.../...

Al.

SONUÇ : Anlaşmazlığın niteliğine göre Adli Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Kadıköy 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 27.12.1982 günlü, 1982/291-208 sayılı görevsizlik kararının, sanık Sabri Uğurluya ilişkin kısmının ve aynı mahkemenin daha sonra verdiği 23.2.1988 günlü, 1988/29-30 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 11.7.1988 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Muammer T. RAH

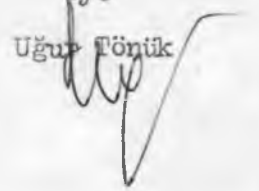
Üye
Mebrure Gözdemir

Üye
Adnan Hamzaoğulları

Üye
Uğur Tönük

Üye
Ersin Eserol

Üye
Duran Çiğner

Üye
Ahmet Sevgili

İ/V
i/k

D/E

Bu kararın Resmi Gazete'de
yayınlanmıştır.

Başkan

